

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIV. évfolyam 13. szám
2011. július 15.

Gabona és Ipari Növények
XIV. évfolyam 13. szám

2011. 27. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	9
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	14
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	14
Külpiaci információk.....	15
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutözsdcén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	25

GABONAPIACI JELENTÉS

- A termésnél 8 millió tonnával több lehet a búza iránti globális kereslet az új, 2011/2012. gazdasági évben.
- Oroszország idei gabonatermését 85-92 millió tonna között becsülik.
- A chicagói árutőzsdén a hetekig tartó zuhanást követően, július elejétől újra emelkedett a búza és a kukorica jegyzése.
- Magyarországon a termőterület (953 ezer hektár) 48%-áról 4,2 t/ha-os termésátlag mellett 1,9 millió tonna búzát takarítottak be július 14-ig.
- Csökkent a magyar étkezési búza és a takarmányárpa termelői ára júniusban májushoz viszonyítva.

Világpiaci kitekintés

Az Egyesült Államok mezőgazdasági minisztériuma (USDA) legfrissebb adatai szerint a búza globális kibocsátása közel 8 millió tonnával maradhat el a felhasználástól az új, 2011/2012. gazdasági évben. Ezért a tartalékok megcsappanásával számolnak. Kukoricából példátlanul nagy, 872,4 millió tonna termést takaríthatnak be a világon, amely 52,4 millió tonnával múlna felül az előző gazdasági év mennyiségét. A 2011/2012. gazdasági évre a termés globális felhasználásának 4%-os növekedését vetítik előre. Becslések szerint a kukorica 2011/2012. gazdasági évi zárókészlete 115,7 millió tonnára csökkenhet.

Az Egyesült Államokban július elején az őszi búza 36%-a volt jó vagy kiváló, 23%-a kielégítő, míg 41%-a gyenge vagy nagyon gyenge állapotban. Egy évvel korábban az állományok 63%-a kapott jó vagy kiváló, míg csupán 11%-a gyenge vagy nagyon gyenge minősítést. A világ vezető búzaexportőr országában a kenyérgabona 63%-át takarították be július 10-ig. Az USDA 57,3 millió tonna búza betakarításával számol az USA-ban az idén, ami 1,3 millió tonnával meghaladja ugyan az előző becslést, de közel 3 millió tonnával maradhat el az előző évi terméstől. A kukorica virágzása késik a vetés elhúzódása miatt. Az USDA felmérése szerint július 10-ig a kukoricaállomány csupán 14%-a virágzott, szemben az egy évvel korábbi 36%-kal. Az állomány zöme, 69%-a jó vagy kiváló állapotban volt, mindössze 9%-a kapott gyenge vagy nagyon gyenge minősítést. A korábban jelzethez képest közel 7 millió tonnával nagyobb termést várnak az USA-ban (342,2 millió tonna).

Argentínában a búza termőterülete 5%-kal 4,7 millió hektárra csökkent a 2011/2012. gazdasági évben, mivel a kedvezőtlen időjárás miatt helyenként nem tudták időben elvetni a magot, és a termelők egy része más növény termesztésére tért át. Csaknem befejeződött a kukorica betakarítása az országban. A mezőgazdasági minisztérium tájékoztatása szerint július 7-ig az előre jelzett 3,6 millió tonnás termés 90%-a, 3,2 millió tonna kukorica került a magtárakba.

Oroszország idei gabonatermését az agrártárca 85 millió, az IKAR (Mezőgazdasági Piaci Tanulmányok Intézete) 87 millió tonnára, a SovEcon független piacelemző cég 87-92 millió tonna között becsüli.

Az UkrAgroConsult tanácsadó vállalat szerint Ukrajnában a kukorica kibocsátása a tavalyihoz képest 2,9 millió tonnával 13,9 millió tonnára, búzatermése 2,6 millió tonnával 19,8 millió tonnára nőhet az idén. Árpából a 2010. évinél 0,7 millió tonnával kevesebbet, 8,1 millió tonnát arathatnak, ebből 5 millió tonna lehet a tavaszi, 3,1 tonna az őszi változat. Az idei gabonatermésből 20 millió tonnát exportálhat az ország, ezen belül 9 millió tonna búzát. Az előző, szárazság sújtotta szezonban mindössze 12,1 millió tonna gabonát szállítottak ki az országból, amelyből 4 millió tonna volt a búza.

Az esőzések hatására javult a búza terméskilátása az EU legnagyobb termelőinél, Franciaországban és Németországban. Az Egyesült Királyságban azonban továbbra is gondot okoz a szárazság. A Strategie Grains a korábbihoz képest 4,6 millió tonnával 130,2 millió tonnára emelte az Európai Unió idén várható búzatermését, ez 2%-kal meghaladná a tavalyit. Franciaországban a búzaállományok 38%-a kapott jó minősítést. A FranceAgriMer (Francia Mezőgazdasági Kifizető Ügynökség) a francia újbúza termésére vonatkozó előrejelzését a korábbi 31 millió tonnáról 32 millió tonnára emelte július elején. Ez továbbra is 10,3%-kal maradna el a tavalyi 35,7 millió tonna kibocsátástól, és 2007 óta a legalacsonyabb szint lenne. Árpából 8,41 millió tonnát takaríthatnak be az országban, 16,8%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban, ami egyrészt a termőterület (-2%), másrészt a hektárhozam (-15%) csökkenésével magyarázható.

Olaszországban a termőterület zsugorodása miatt a tavalyinál 25 %-kal kevesebb búzát takaríthatnak be az idén. Az olasz statisztikai hivatal (ISTAT) az ország búzatermését 2,21 millió tonnára becsüli. Az Európai Unió legnagyobb gabonaimportőr országában 3,65 millió tonna durum-búza kerülhet a raktárakba, szemben az előző évi 4,01 millió tonnával.

Határidős jegyzések

A chicagói árutőzsdén a hetekig tartó zuhanást követően, július elejétől újra emelkedett a búza és a kukorica jegyzése (7-8. ábra). Az USA agrárminisztériuma júliusi jelentésében továbbra is a termelést meghaladó fogyasztást vár a búzánál a 2011/2012. gazdasági évben, így ez már a második szezon lenne, amikor az átmenő készlet apad. A kukoricakészletek feltöltődését sem valószínűsítik ebben a szezonban.

Hazai körkép

Az MgSzH július 14-i adatai szerint a búza termőterületének (953 ezer hektár) 48%-án fejezték be az aratást Magyarországon, és 1,9 millió tonna termény került a magtárakba. A termés minősége jó, és a napos, száraz időnek köszönhetően gyorsan halad a munka. Az őszi árpa aratása

befejeződött, 668 ezer tonna terményt takarítottak be, ez 36 ezer tonnával haladja meg a júniusban becsült mennyiséget.

A betakarítás hatására csökkent az étkezési búza és a takarmányárpa termelői ára júniusban májushoz viszonyítva (1., 4. ábrák). Egy tonna takarmányárpáért átlagosan 43-44 ezer forintot fizettek a vásárlók a 26-27. héten (1-2. táblázat). A malmi búza ára még 50 ezer Ft/tonna felett alakult a 27. héten. Az újbúzával párhuzamosan még óbúza is van a piacon, amelynek termelői ára magasabb. Ez látszik a regionális árakon is, az észak-magyarországi régióban például zömmel még a tavalyi termést vásárolták a 27. héten (1. táblázat). A búza termelői ára tovább mérséklődhet a következő hetekben.

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (27. hét)

Megnevezés	Mérték- egység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak- Magyar ország	2011. 26. hét	2011. 27. hét	2011. 27. hét / 2011. 26. hét (%)
Étkezési	tonna	1 272	2 020	240	1 700	3 532	207,69
búza	Ft/tonna	51 323	50 042	64 588	53 680	51 491	95,92
Takarmány-	tonna	584	235	-	-	819	-
búza	Ft/tonna	44 361	42 378	-	-	43 792	-
Takarmány-	tonna	260	80	-	6 540	625	9,56
kukorica	Ft/tonna	55 868	59 264	-	60 831	56 964	93,64
Takarmány-	tonna	1 601	791	254	1 372	2 646	192,80
árpa	Ft/tonna	43 025	43 297	43 286	43 678	43 131	98,75

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

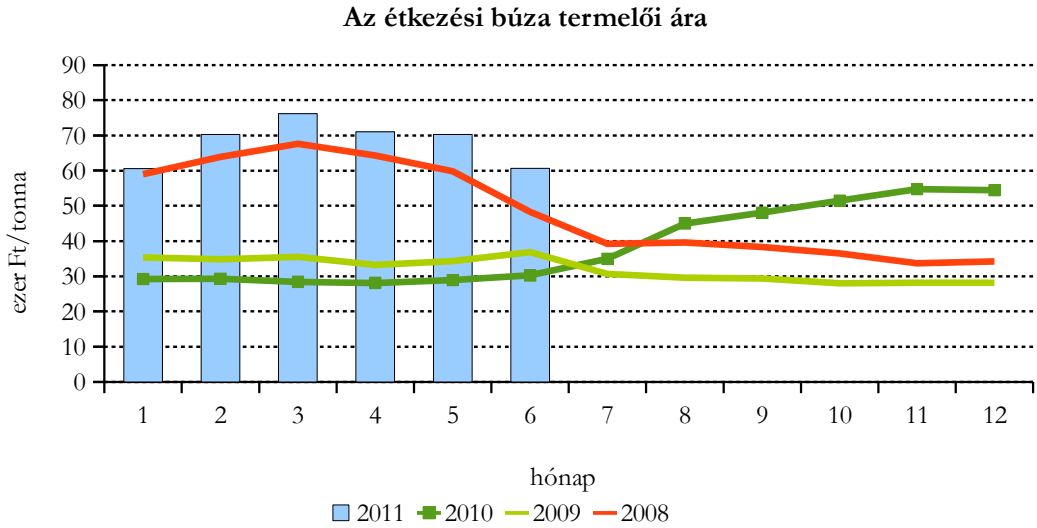
2. táblázat

A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mérték- egység	Országos				
		2010. 27. hét	2011. 26. hét	2011. 27. hét	2011. 27. hét / 2010. 27. hét (%)	2011. 27. hét / 2011. 26. hét (%)
Étkezési	tonna	2 211	1 700	3 232	159,75	207,69
búza	Ft/tonna	31 389	53 680	51 491	164,05	95,92
Takarmány-	tonna	1 029	-	819	79,54	-
búza	Ft/tonna	26 583	-	43 792	164,73	-
Takarmány-	tonna	10 853	6 540	625	5,76	9,56
kukorica	Ft/tonna	33 809	60 831	56 964	168,48	93,64
Takarmány-	tonna	4 082	1 372	2 646	64,82	192,80
árpa	Ft/tonna	23 659	43 678	43 131	182,30	98,75

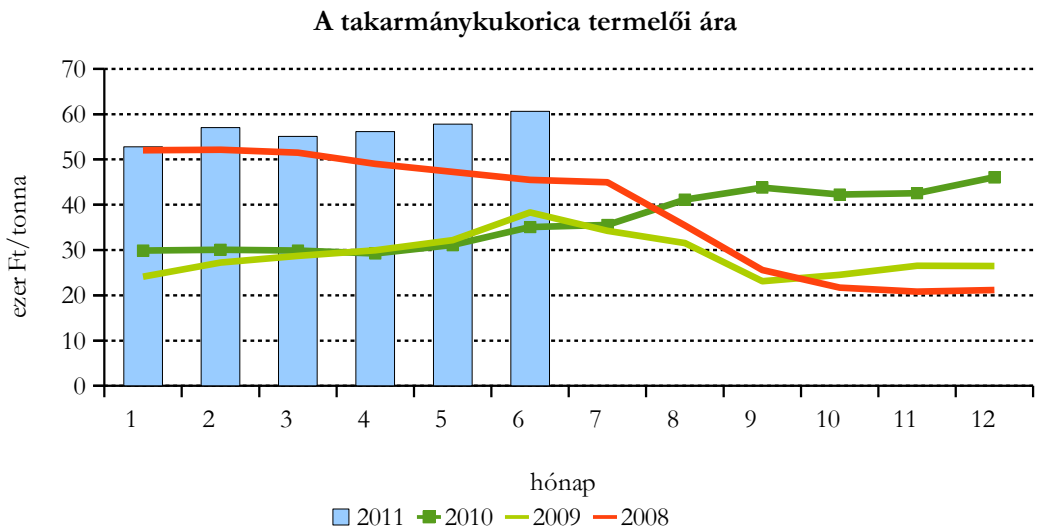
Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

Forrás: AKI PÁIR

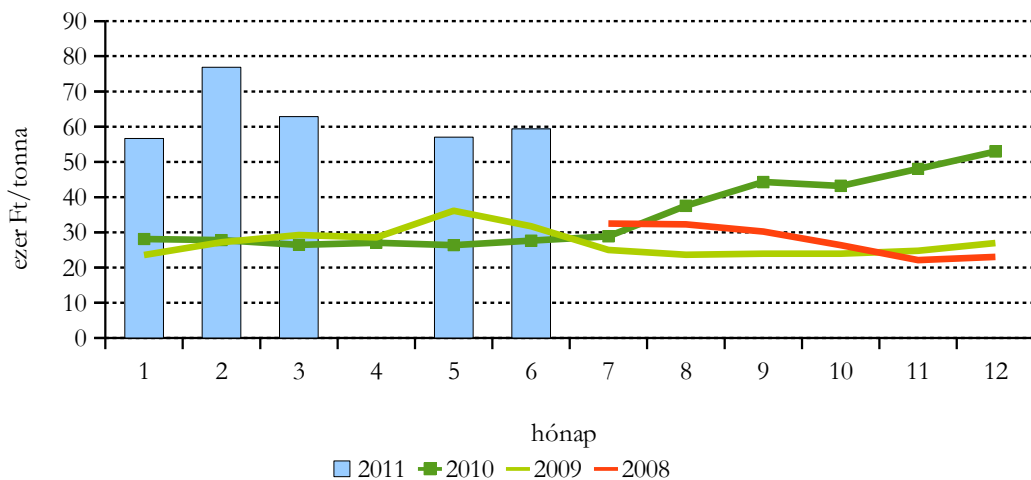
2. ábra

Forrás: AKI PÁIR

3. ábra

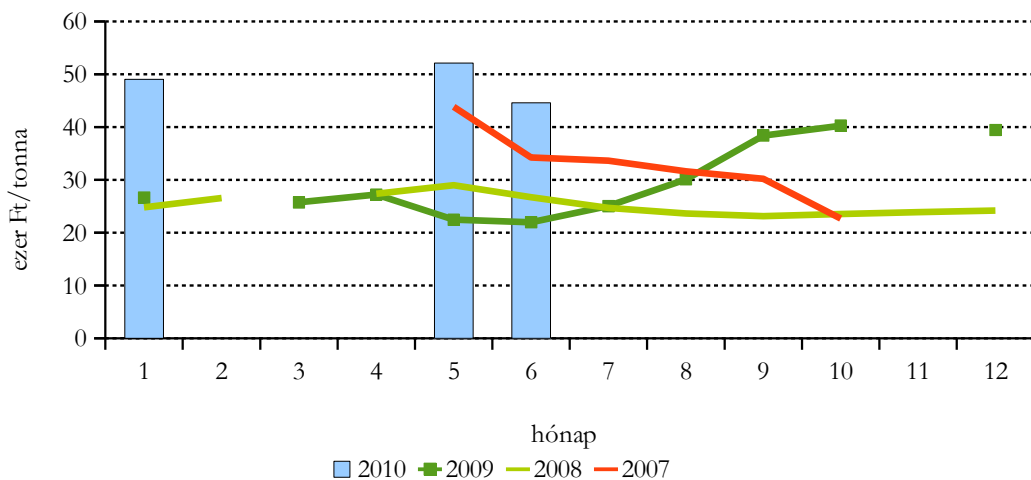
A takarmánybúza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

4. ábra

A takarmányárpa termelői ára

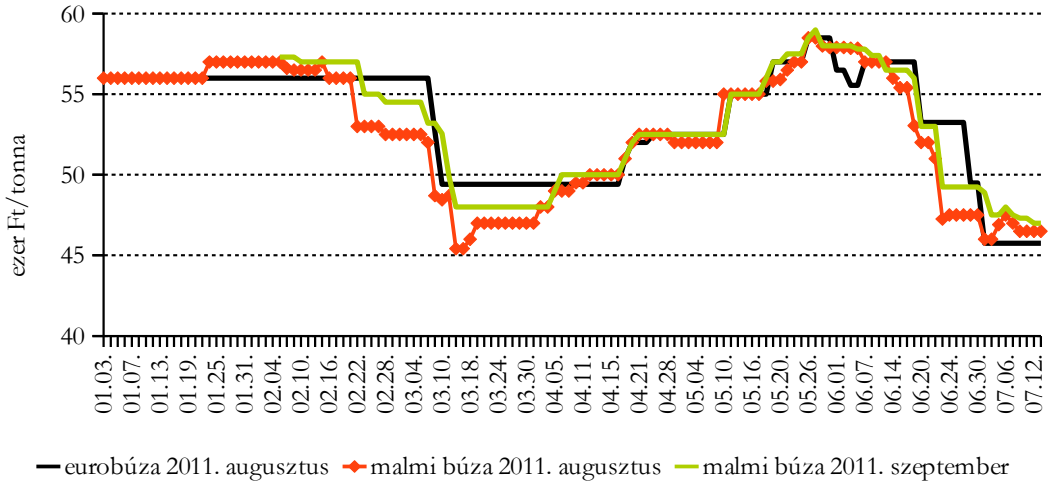

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

5. ábra

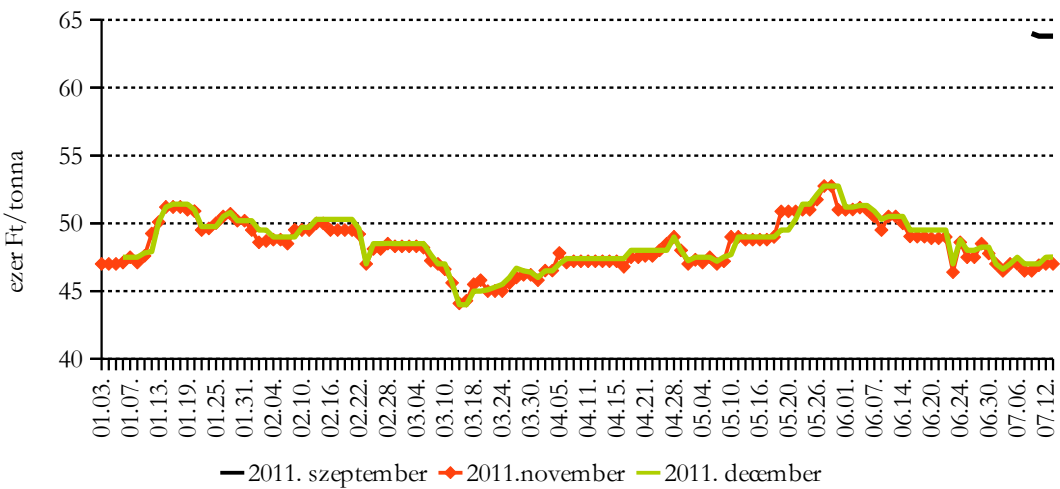
Az eurobúza és a malmi búza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

6. ábra

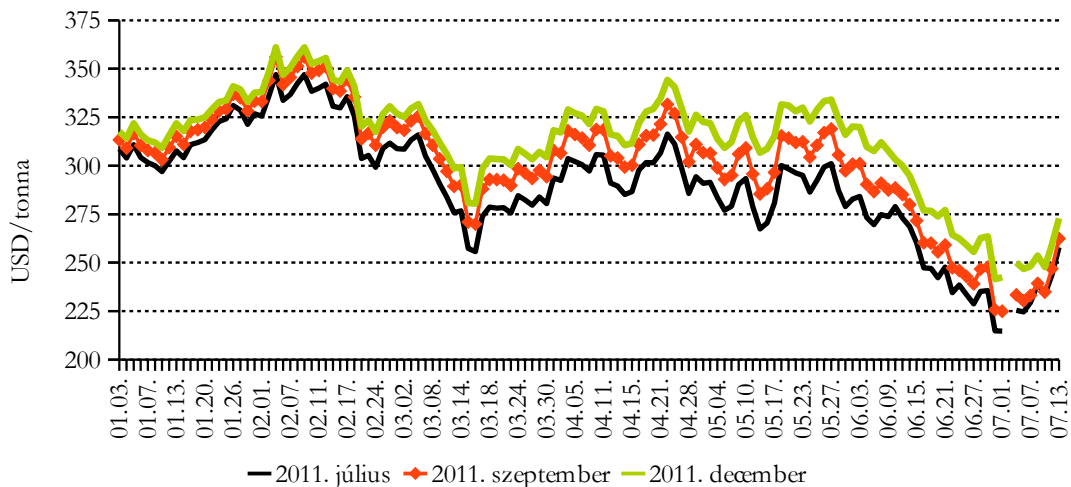
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

7. ábra

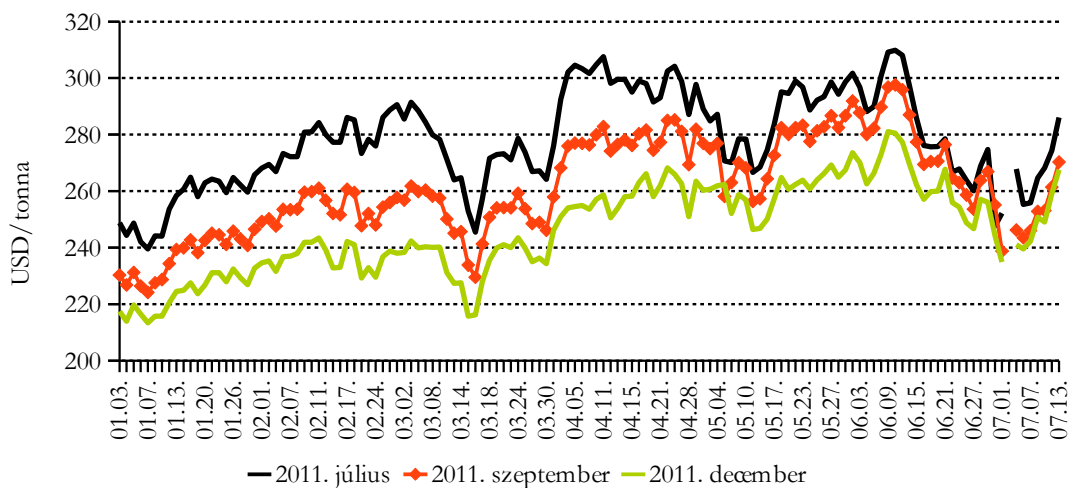
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

8. ábra

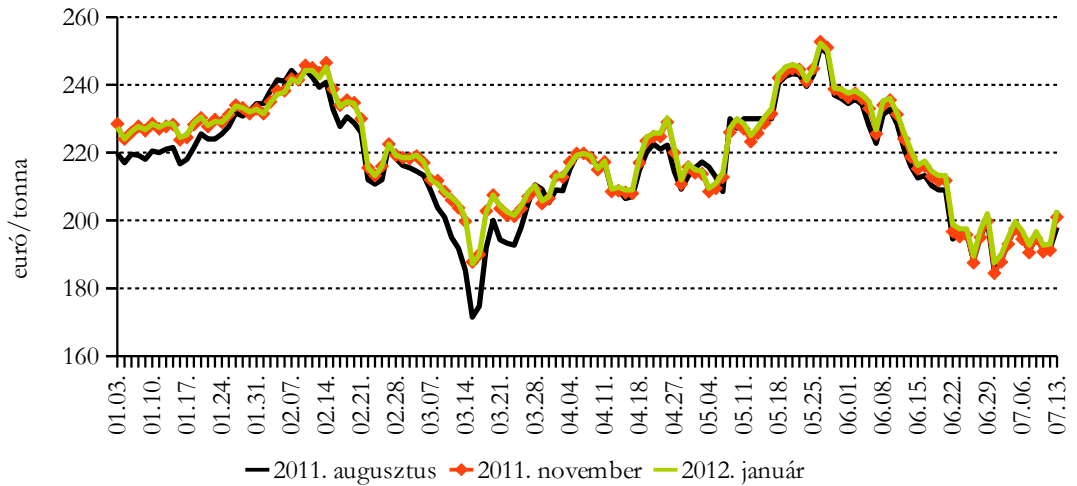
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

9. ábra

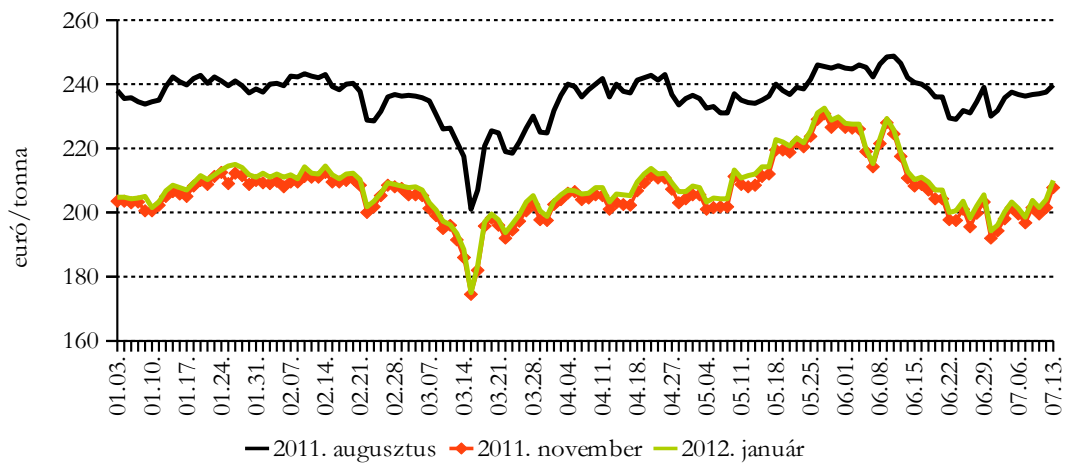
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

10. ábra

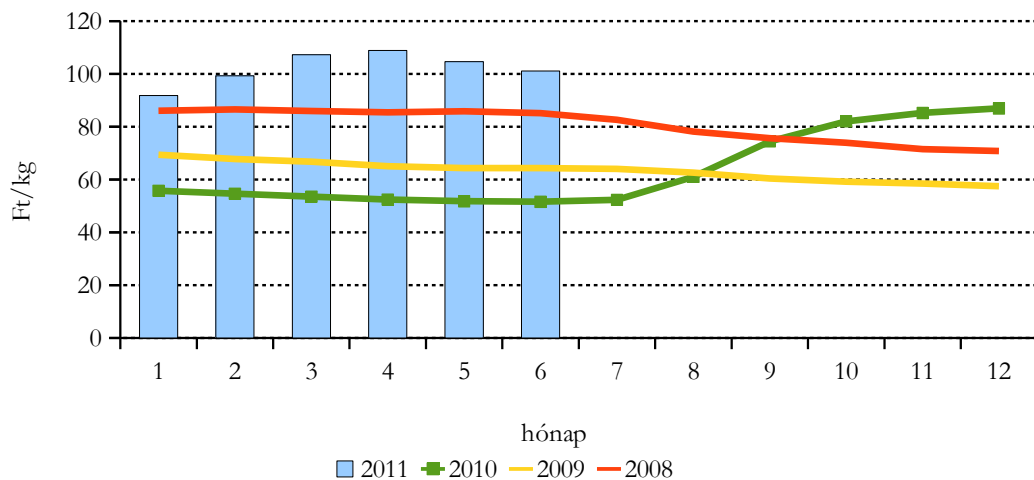
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

11. ábra

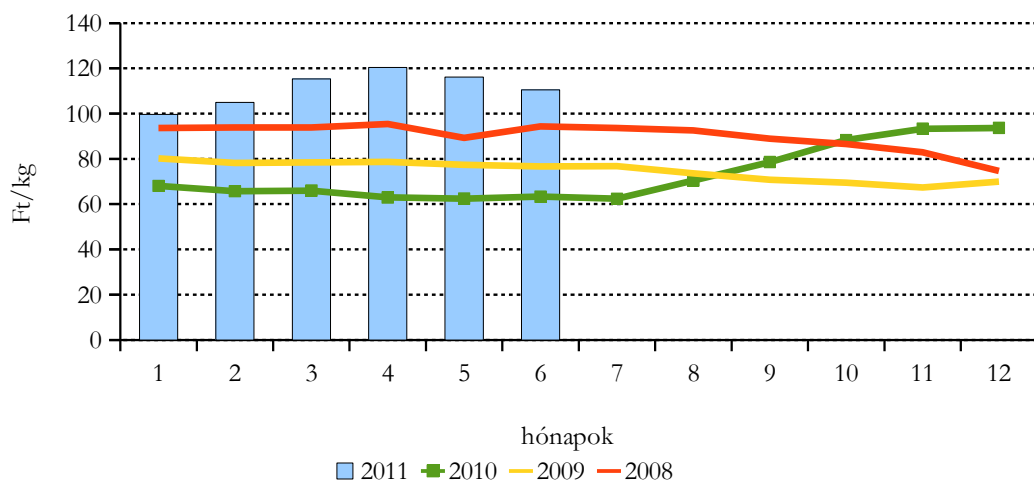
A finomliszt feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

12. ábra

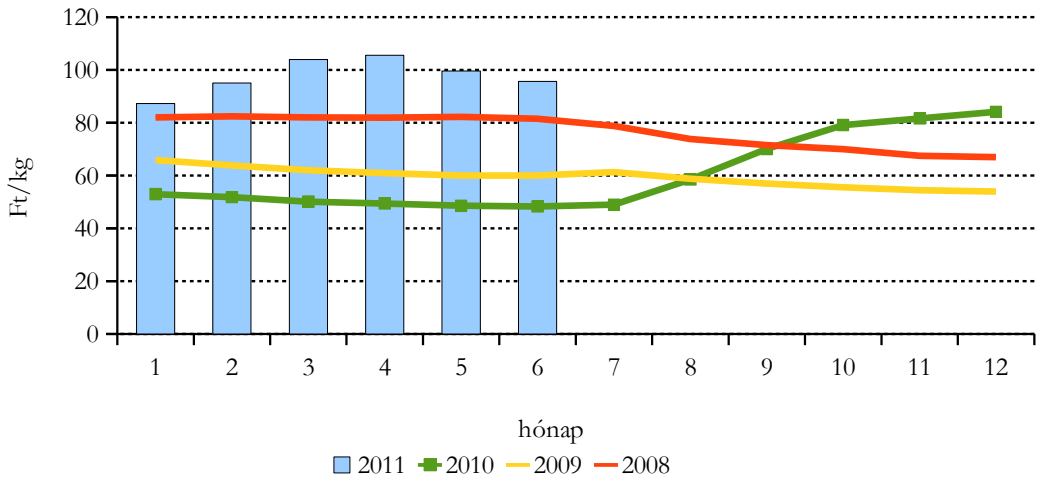
A rétesliszt feldolgozói értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

13. ábra

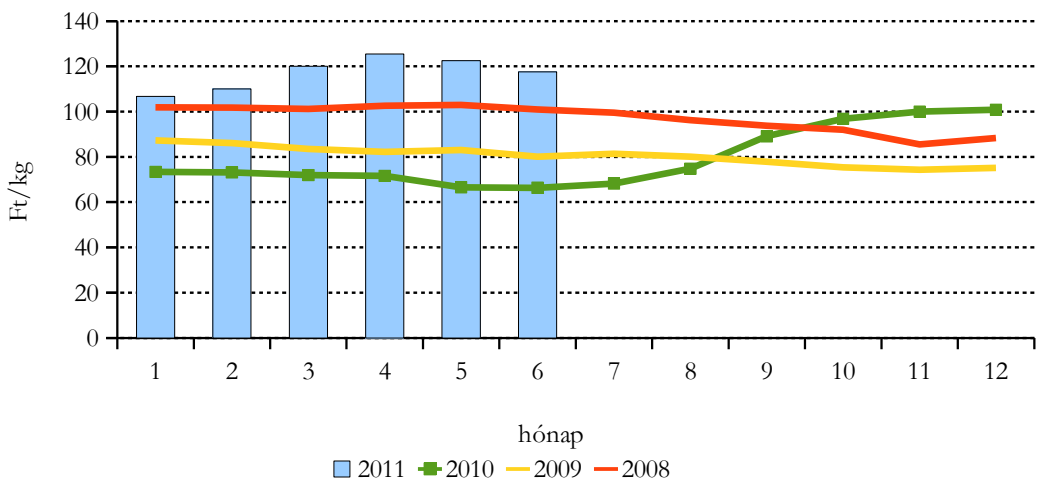
A fehér kenyérliszt feldolgozó értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

14. ábra

A búzadara feldolgozó értékesítési ára

Forrás: AKI PÁIR

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2010. 27. hét	2011. 26. hét	2011. 27. hét	2011. 27. hét / 2010. 27. hét (%)	2011. 27. hét / 2011. 26. hét (%)
Finomliszt BL 55	tonna	941,33	644,65	566,09	60,14	87,81
ömlesztett	Ft/kg	50,25	95,11	89,12	177,36	93,70
Finomliszt BL 55	tonna	1730,97	1275,45	1226,91	70,88	96,19
zsákos	Ft/kg	50,16	97,35	94,72	188,81	97,30
Finomliszt BL 55	tonna	667,05	660,57	784,95	117,67	118,83
zacskós	Ft/kg	57,29	108,37	105,60	184,32	97,45
Rétesliszt BFF 55	tonna	168,26	22,00	30,32	18,02	137,82
ömlesztett	Ft/kg	59,66	102,00	100,37	168,26	98,41
Rétesliszt BFF 55	tonna	34,10	29,00	27,50	80,65	94,83
zsákos	Ft/kg	58,08	107,43	105,93	182,37	98,60
Rétesliszt BFF 55	tonna	27,82	42,77	47,97	172,44	112,16
zacskós	Ft/kg	70,32	116,58	115,75	164,61	99,28
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	858,76	425,10	528,12	61,50	124,24
ömlesztett	Ft/kg	47,09	92,94	87,85	186,56	94,52
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	750,11	531,25	591,20	78,82	111,28
zsákos	Ft/kg	49,46	95,96	92,21	186,43	96,10
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	365,27	228,22	328,18	89,85	143,80
ömlesztett	Ft/kg	54,58	100,02	93,97	172,16	93,95
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	57,28	59,90	48,68	84,99	81,27
zsákos	Ft/kg	59,24	105,08	101,48	171,31	96,57
Étkezési búzadara AD	tonna	34,01	38,49	67,32	197,94	174,90
zacskós	Ft/kg	71,17	118,03	118,65	166,72	100,53

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2010. július	2011. június	2011. július*
Finomliszt BL 55	152	190	198
Fehér kenyér	235	262	266
Félbarna kenyér	237	256	260
Étkezési búzadara AD	196	210	209

* 2011. július 12-ig

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2011. július 8.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2011. augusztus	195,25	51 292	2011. július	238,99	43 898	2011. július	260,03	47 762
2011. november	194,75	51 161	2011. szeptember	239,27	43 949	2011. szeptember	267,19	49 078
2012. január	196,75	51 686	2011. december	253,69	46 598	2011. december	277,02	50 883
2012. március	199,00	52 277	2012. március	264,90	48 656	2012. március	282,71	51 929
2012. május	200,25	52 606	2012. május	272,89	50 124	2012. május	285,19	52 384
2012. augusztus	190,00	49 913	2012. július	278,21	51 102	2012. július	288,87	53 059

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2011. július	312,29	57 361	2011. július	164,75	48 303
2011. szeptember	300,17	55 134	2011. november	167,75	49 183
2011. december	300,07	55 118	2012. január	168,25	49 329
2012. március	304,12	55 860	2012. március	170,00	49 842
2012. május	305,13	56 045	2012. május	170,00	49 842
2012. július	304,57	55 944	2012. július	170,00	49 842

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Étkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CME/CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2011. augusztus	236,75	62 194	2011. július	264,66	48 614
2011. november	201,50	52 934	2011. szeptember	252,85	46 444
2012. január	203,75	53 525	2011. december	250,79	46 065
2012. március	206,00	54 116	2012. március	255,61	46 950
2012. június	209,50	55 036	2012. május	258,37	47 457
2012. augusztus	213,50	56 086	2012. július	260,83	47 909

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CME/CBOT – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2011. augusztus	462,25	121 433
2011. november	444,25	116 704
2012. február	444,00	116 639
2012. május	440,50	115 719
2012. augusztus	414,25	108 823
2012. november	417,50	109 677

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- Az USDA 87,7 millió tonna szójababtermést vár a folyó gazdasági évben az USA-ban
- A 2011/2012. gazdasági évre 58,8 millió tonna globális repcemagtermést prognosztizáltak
- Július közepére megállt a terményárak július eleji zuhanása
- Borús kilátások a nemzetközi tőzsdéken az államok pénzügyi válsága miatt
- Jól halad a repce betakarítása Magyarországon

Világpiaci kitekintés

Az USDA júliusi jelentése szerint 87,7 millió tonnára csökkenhet az USA szójababtermése a 2011/2012. gazdasági évben, ami 3 millió tonnával kevesebb az áprilisban vártnál és az előző időszak termésénél. A termés csökkenését a kisebb vetésterület és a várhatóan alacsonyabb hozamok okozzák. A korábban jelzethetnél 600-700 ezer hektárral kevesebb szóját vetettek az amerikai gazdák, mert a kukoricatermesztés vonzó maradt és a szélsőséges időjárás nehezítette a vetést. A termés kiesés a készletekből pótolható, de az export vélhetően csaknem 1 millió tonnával 40,6 millió tonnára esik vissza a folyó szezonban a korábbihoz képest. A feldolgozás 45 millió tonna lehet, ami elmarad a 2007/2008. gazdasági év 49 millió tonnás mennyiségétől. A készletek 5,5 millióról 4,8 millió tonnára csökkenhetnek a folyó gazdasági év végére.

A globális szójababtermés az előző időszak 263,7 millió tonnás rekordjához képest 261,5 millió tonnára csökkenhet a 2011/2012. gazdasági évben. Az olajipari célú feldolgozás tovább nőhet a folyó időszakban, meghaladva a 232 millió tonnát. A termény globális forgalma 96-97 millió tonna lehet és a zárókészletek 62 millió tonnára csökkenhetnek a jelzett időszak végére.

Az USDA legfrissebb adatai szerint a legnagyobb szójabab feldolgozó és importőr Kína igénye tovább csökkenhet a korábban jelzethetnél. A legnagyobb problémát a szójaolaj állami ár meghatározása okozza, mert azt az üzemek csak veszteségesen tudják előállítani a jelenlegi árak mellett, és a szójadara értékesítésével sem tudnak elég hasznot termelni. A veszteséges előállítás a termelés visszafogására kényszeríti a feldolgozókat: a szójabab feldolgozása (60,5 millió tonna) és importja (56,5 millió tonna) is példátlanul nagy lehet a 2011/2012. gazdasági évben, mégis elmarad a korábban várt volumentől.

A kínai szójababimport enyhülése az USA, Brazília és Argentína kivitelére is nagy hatással lehet. Az USDA júliusban 1 millióval 30,85 millió tonnára csökkentette a 2010/2011. gazdasági évre jelzett brazil és 0,5 millióval 8,5 millió tonnára az argentin exportot. Brazíliában az eddigi legmagasabb szintre, 20,3 millió tonnára nőhet a zárókészlet. A 2011/2012. időszakban a fejlődő kí-

naí sertésenyésztés növekvő szójadara igénye miatt élénkülhet a szójabab importja (56,5 millió tonnára), ami 45 millió tonnára növelheti a két dél-amerikai ország exportját.

Kanadában a kedvező árak miatt 8 millió hektár canola vetését várták tavasszal, de a szélsőséges időjárás következtében a vártnál kevesebbet tudtak csak elvetni a gazdák. Az USDA júliusi adatai szerint 7,1 millió hektár lehet a canola termőterülete 2011-ben, és a termés 12,6 millió tonna körül alakulhat. A repcemag feldolgozása (6,4 millió tonna) továbbra is nagyon intenzív, a kapacitások kihasználtsága 86%, szemben az előző időszak 82%-ával. A gyengébb termés és a bővülő belföldi kereslet kisebb exportot sejtet, amely a 2010/2011. gazdasági év 6,75 millió tonnája után, 6,7 millió tonna lehet a folyó időszakban. A legnagyobb exportőr csökkenő kivitele megnehezítheti a korlátozott kínálatú feldolgozók lehetőségeit az USA-ban és az EU-ban. A kanadai canola zárókészlete az utóbbi 8 év legalacsonyabb szintjére csökkenhet.

Az USDA júliusban a 2011/2012. gazdasági év globális repcemagtermésre vonatkozó előrejelzését 58,8 millió tonnára csökkentette a júniusban várt 59,2 millió tonnáról. Az EU tagországaiban folyó aratásról szóló beszámolók alátámasztják a pesszimista várakozásokat. Az USDA elemzői az Európai Unió idei repcetermését már csak 18,8 millió tonnára becsülték július közepén. Noha a kibocsátás jelentős mértékben csökken, a tagállamok előreláthatóan 21,3 millió tonna repcemagot dolgozhatnak fel, a repceolaj felhasználása pedig 9,4 millió tonna körül alakulhat a 2011/2012. gazdasági évben, ami 4 %-os visszaesést jelent az előző szezonhoz képest. A repcemag iránti kereslet kielégítése csak a tartalékokból és importtal fedezhető, aminek nyilvánvaló következménye a készletek megcsappanása és a behozatal növekedése lesz.

A kieső repcetermésnek jó helyettesítője lehet a növekvő kínálatú napraforgómag, amelynek globális termése 34,6 millió tonna lehet 2011/2012. gazdasági évben. Ukrajna és Oroszország csaknem 15 millió tonnás idei termésének legnagyobb részét belföldön dolgozzák fel, de a külpiacokra is juthat. Ukrajnában 6,5 millió és Oroszországban 7,8 millió tonna lehet az üzemek igénye. Oroszországban 20 %-os adót vetnek ki a napraforgómag exportjára, de a napraforgóolaj kivitele vámmentes lesz, ezzel ösztönözve a belföldi feldolgozást.

A napraforgómag és -olaj globális forgalma is meghaladhatja a 2 millió és 5 millió tonnás szintet a következő időszakban. A fő exportőrök az EU és Ukrajna lehetnek. Ukrajna a WTO nyomására 11 %-ra csökkentette a napraforgómagra kirótt exportvámot. A csökkenő adóterhek és a várható jobb termés hatására a keleti ország napraforgómag kivitele 850 ezer, napraforgóolaj exportja 2,55 millió tonnára nőhet a 2011/2012. gazdasági évben. Oroszország napraforgóból 1 millió tonnát vihet ki a jelzett időszakban. Importőr oldalon az EU és Törökország (400 és 600 ezer tonna) mellett Pakisztán jelenhet meg 300 ezer tonnás igényével illetve olajnál az árérzékenyebb országokban (Észak-Afrika, Kína, India, Irán) várható a kereslet bővülése.

A pénzüpiacokon nem enyhült az államok eladósodottsága miatti nyomás. A figyelem középpontjában az EU áll, de az USA-val kapcsolatban is pesszimistább várakozások jelentek meg. A nagy nemzetközi minősítők és elemző cégek figyelmeztetésének hatására július közepén Olaszország is „hátsópadba” került az euróövezet dél-európai tagállamai és Írország közé. Olaszország

GDP-hez viszonyított eladósodottsága tartósan 100 % feletti (2000 milliárd euró), a lejáró kötvények finanszírozása egyre nehezebb, mert a kamatláb a kritikus 6 % közelébe került. Az EU egyértelműen az eddigi legnagyobb válságába került. Az euró létét is egyre többen kérdőjelezik meg, mert a részlegesen összehangolt tagállami gazdaságpolitika lehet a közös valuta egyik buktatója. A takarékoskodó, erős tagállamok lehetőségei végesek és a segítségre szoruló tagállamok a segélycsomagok feltételeinek vállalásával zsákutcába kerülhetnek. Sok elemző néhány euróvezeti tagállam „beáldozását” sem tartja kizártnak (pl. Görögország), hogy megmentsék a pénzüniót, ami a Lehman Brothers 2008-as csődjéhez hasonló következménnyel járhatna a tőzsdéken. Az USA-ban júliusban is az államadósság és a kiigazítás került a napi politika figyelmének középpontjába. Az euró július közepén 1,40-es szintre gyengült a dollárral szemben, a kőolaj hordónkénti ára 97 dollárra nőtt.

Az áru piacokat tovább húzták lefelé július első felében a pénzügyi válsággal küzdő országok körüli aggodalmak, illetve az oroszországi és az ukrán termésvárakozások. A legnagyobb csökkenést a kukorica- és a búza jegyzése érte el, de az olajnövények határidős ára is visszaesett. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab front havi jegyzése a június eleji 520 USD/tonnáról 490 USD/tonnára csökkent július elején. Az USDA jelentés után ismét 510 USD/tonna közelébe került a szójabab júliusi jegyzése. A párizsi árutőzsdén (MATIF) a repcemag front havi jegyzése a júniusi eleji 494-ről 440 euró/tonnára csökkent július elején, és megmaradt a 440-455 euró/tonna sávban. A nemzetközi várakozások szerint a terményárak maradhatnak továbbra is ezen a szinten, mert fundamentálisan indokoltak, de a pénzpiacok gyengülése az áru piacokra is hatást gyakorolhat.

Hazai körkép

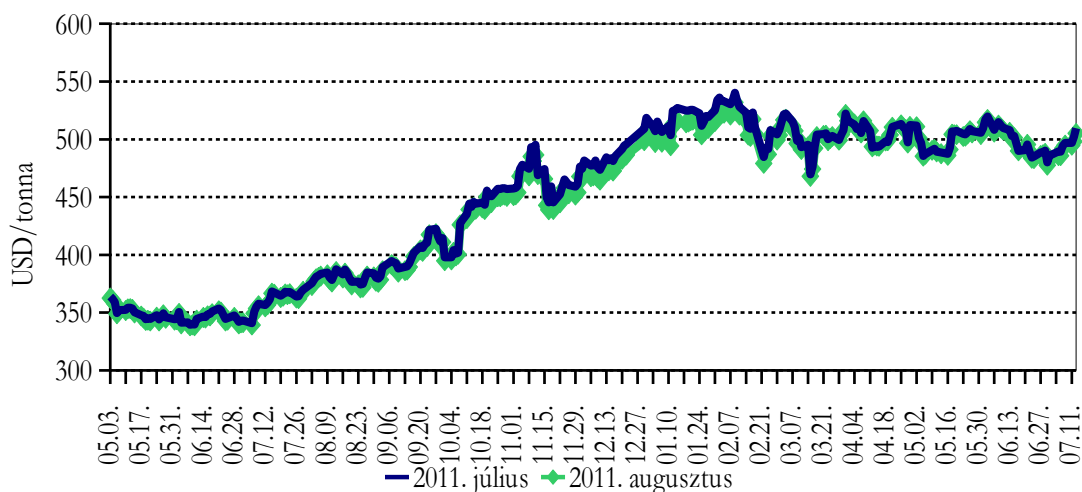
Az őszi káposztarepce betakarításra váró területe 237 ezer hektár, amely közel 21 ezer hektárral kevesebb az előző évinél. A júliusi időjárás eddig kedvezett az aratásnak. A július 14-i állapot szerint a repce területének 92%-án (219 ezer hektár) végeztek a betakarítással a gazdálkodók. A hozam 2,24 tonna/ha, ami meghaladja a korábban jelzett 2,15-2,2 tonna/ha termésátlagot.

A BÉT-en a napraforgómag front havi jegyzése 104 ezer Ft/tonna, a repcemagé 118 ezer Ft/tonna volt július 13-án. A jelenlegi határidős árak a nemzetközi és hazai várakozásokat mutatják, stabilizálódhatnak a jelenlegi szintek.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

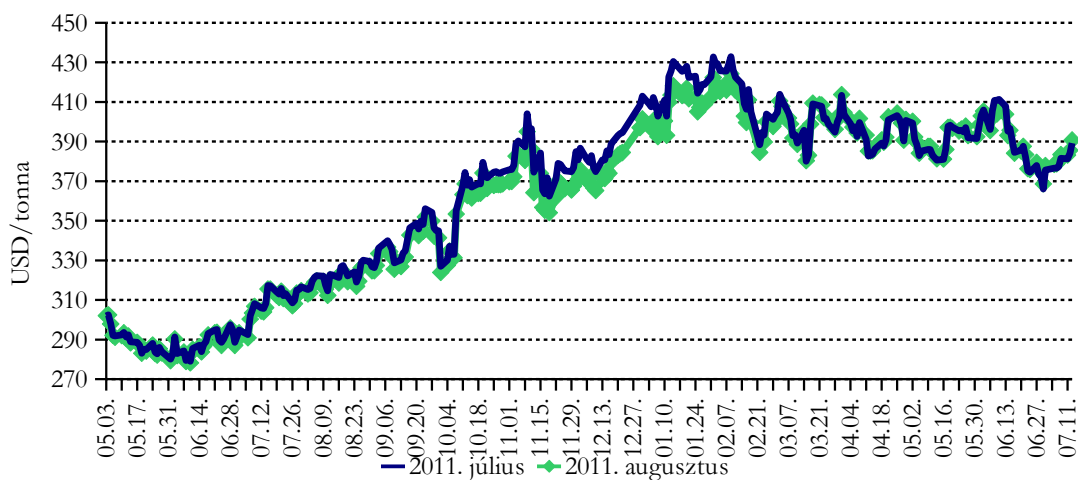
A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

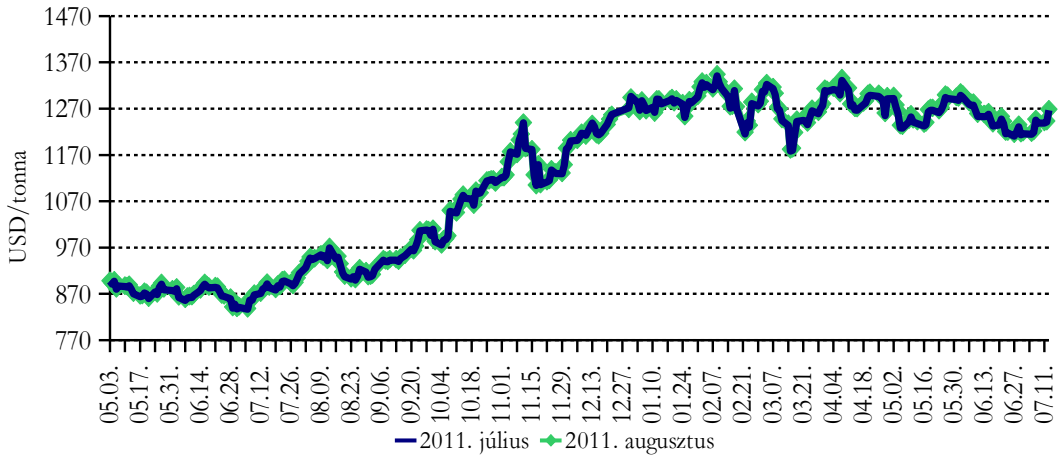
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

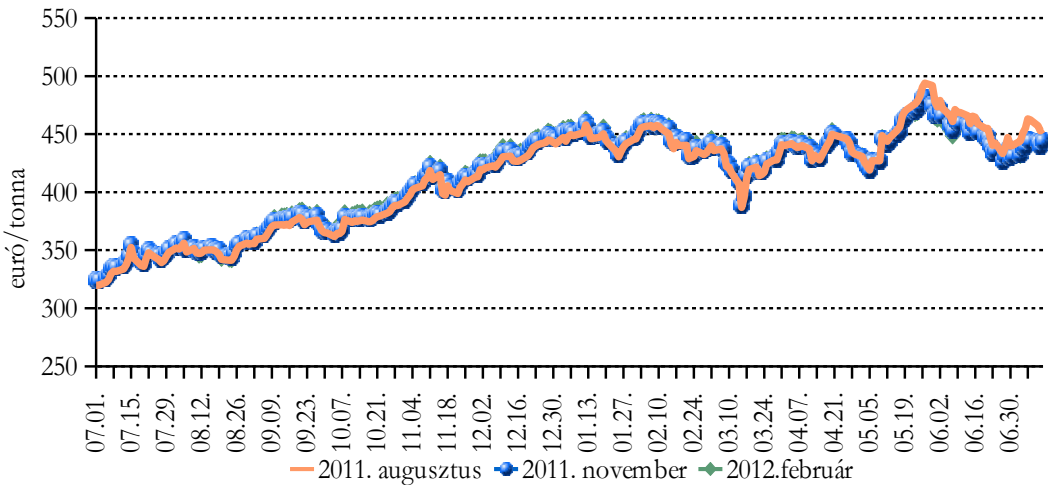
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

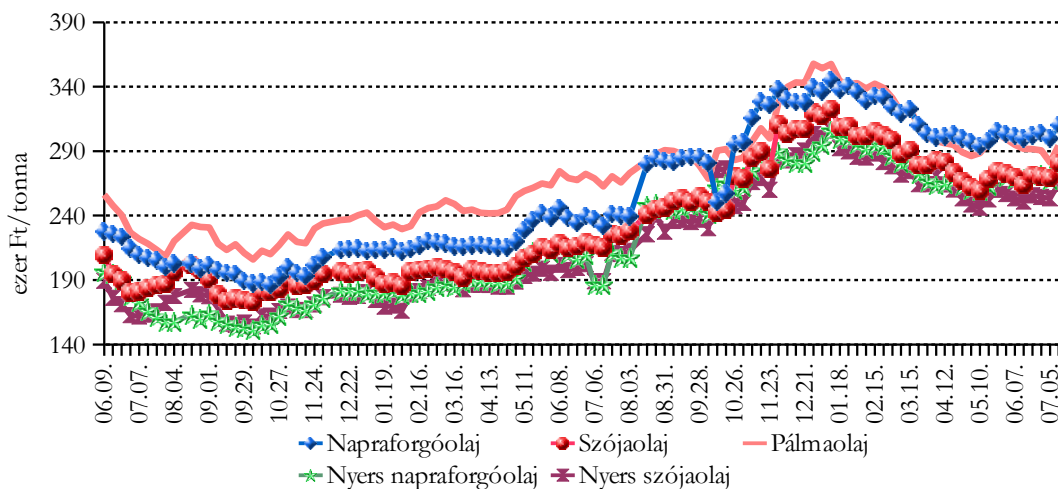
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

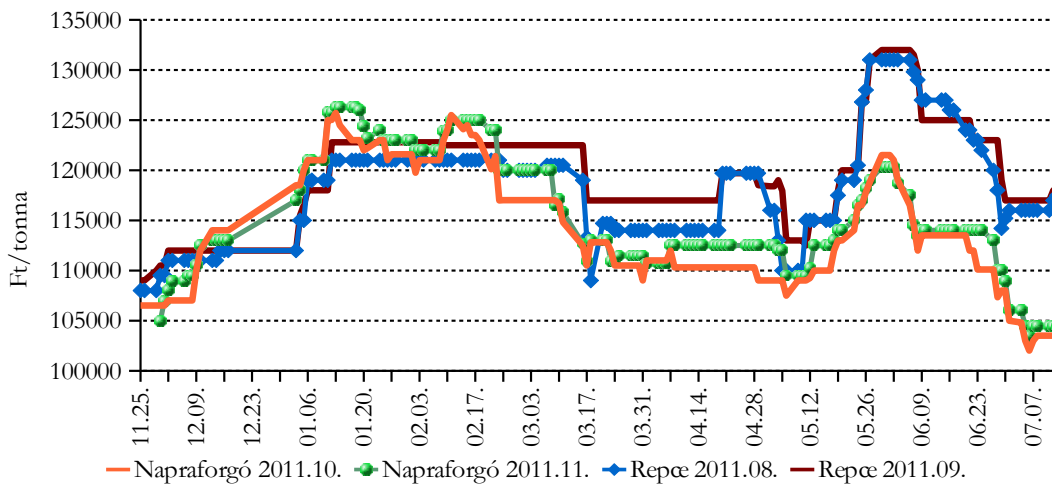
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
 értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték- egység	2010. június	2011.május	2011. június	2011. június / 2010. június (%)	2011. június / 2011. május (%)
Ipari napraforgómag	tonna	8 737	17 374	7 027	80,43	40,45
	Ft/tonna	85 697	119 835	119 683	139,66	99,87
Repce­mag	tonna	6 444	12 372	15 571	241,61	125,85
	Ft/tonna	79 766	111 525	110 371	138,37	98,96
Nyers napraforgóolaj	tonna	111	236	204	184,36	86,77
	Ft/tonna	231 701	212 549	264 344	114,09	124,37
Napraforgódara	tonna	-	8 656	9 365	-	108,19
	Ft/tonna	-	53 885	52 771	-	97,93
Nyers repceolaj	tonna	2 098	-	1 723	82,12	-
	Ft/tonna	196 545	-	268 701	136,71	-
Repcedara	tonna	8 607	-	5 247	60,96	-
	Ft/tonna	36 706	-	54 343	148,05	-

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	Ft/tonna				
		EU	Francia- ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyar- ország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2011-06-28	-	-	271 877	-	-
	2011-07-05	-	-	268 009	-	262 284
	2011-07-12	-	-	275 451	-	-
Repceolaj	2011-06-28	-	281 946	-	-	-
	2011-07-05	-	281 085	-	-	-
	2011-07-12	-	282 860	-	-	-
Szójaolaj	2011-06-28	-	-	254 423	229 429	-
	2011-07-05	-	-	253 450	222 044	-
	2011-07-12	-	-	264 676	240 397	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

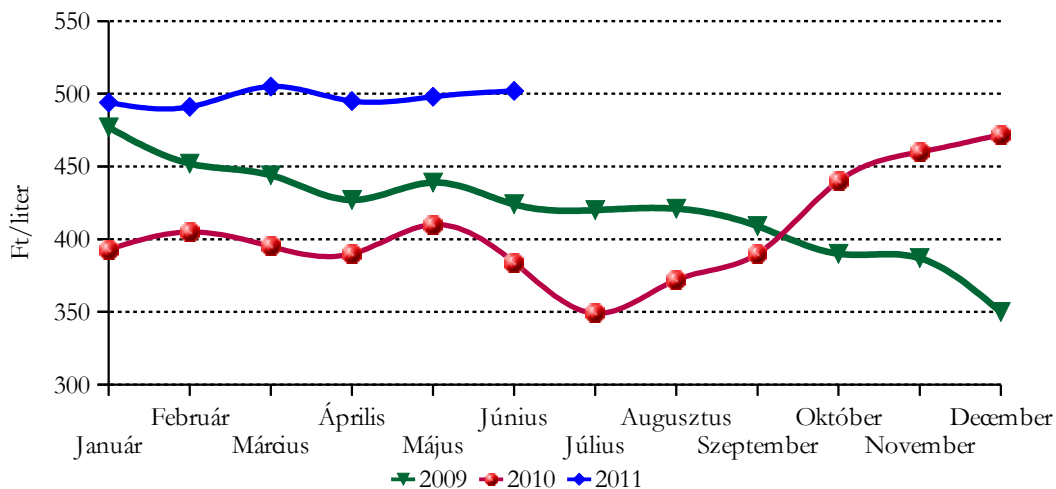
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2011-06-28	-	-	110 813	121 374
	2011-07-05	-	-	-	104 236
	2011-07-12	-	-	-	-
Napraforgódara**	2011-06-28	-	-	47 396	52 956
	2011-07-05	-	-	47 517	-
	2011-07-12	-	-	49 164	-
Repccemag	2011-06-28	117 813	-	113 483	117 510
	2011-07-05	119 445	-	117 788	119 727
	2011-07-12	121 966	-	119 879	-
Repcedara**	2011-06-28	-	-	51 690	54 421
	2011-07-05	-	-	51 532	53 375
	2011-07-12	-	-	51 858	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

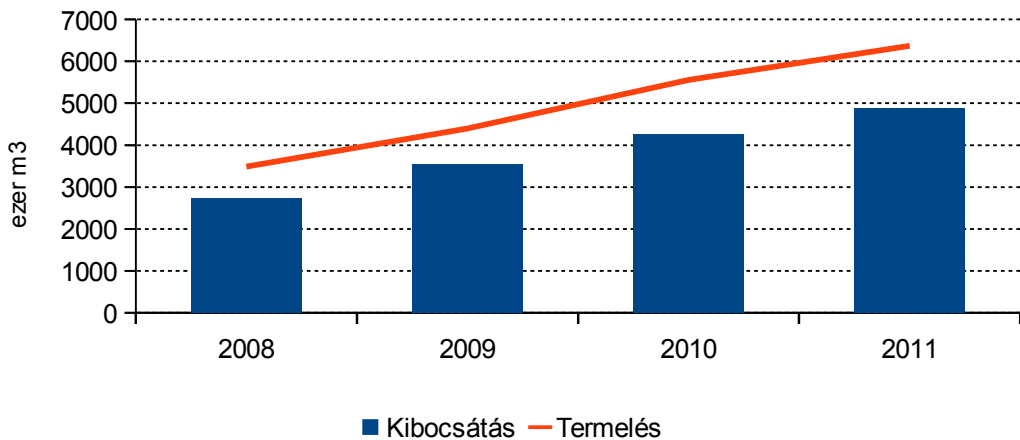
Forrás: KSH

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Az Európai Unió bioetanol-termelése

Az Európai Unióban a hajtóanyagcélú bioetanol előállítása 2008 és 2011 között 55%-kal 2728 ezer m³-ről 4872 ezer m³-re nőtt, de még ez a termelésbővülés sem volt elegendő ahhoz, hogy lépést tartson a kereslettel. A felhasználást a 30/2003/EK és a 28/2009/EK irányelvekben meghatározott, a kötelező bekeverési arány folyamatos növelésére irányuló törekvések indukálják.

Az Európai Unió bioetanol-termelése és felhasználása (2008-2011)

Megjegyzés: 2011 becslés.
Forrás: F.O. Licht

Az F.O. Licht szakértői szerint az Európai Unióban a hajtóanyagcélú bioetanol-előállítás 13%-kal növekszik 2011-ben 2010-hez képest, ami a vizsgált időszak két egymást követő évében a legalacsonyabb növekedési ütem (2008/2009 23%; 2009/2010 27%). Ez abszolút értékben, 2009-ben 2008-hoz képest 822 ezer m³, míg 2011-ben és 2010-ben az előző évekhez képest egyaránt 610 ezer m³ termelésbővülést jelent.

Az európai bioetanol-termelés legfontosabb alapanyagai a takarmánybúza és a kukorica, továbbá kis mennyiségben rozsból, árpából, cukorrépából és boralkoholból is állítanak elő biohajtóanyagot.

A cukorrépából történő bioetanol előállítását az elmúlt évben a cukor magas ára korlátozta. A cukorrépa területre vonatkoztatott bioetanol hozama 4000-4300 liter/hektár (búza: 1200-1500 liter/hektár; kukorica: 2000-2300 liter/hektár) és az alapértelmezett üvegházhatású gáz megtakarítási értéke is kedvező (52%). Elsősorban Csehországból és Németországból jelentettek erős el-

mozdulást a gabona alapanyagok irányába. A cukorrépara alapozott bioetanol-előállítás Franciaországban és Nagy-Britanniában terjedt el, de ezekben az országokban is folyamatosan nő a gabonaalapú bioetanol részaránya.

A bioetanol előállítása Franciaországban

	2006	2007	2008	2009	2010
Gabona	140	203	449	789	875
Cukorrépa/melasz	568	785	912	862	905
Boralkohol	12	98	58	91	94
Egyéb	86	52	27	3	2

millió liter

Forrás: F.O. Licht

Az Európai Unióban 2009/2010-ben 900 ezer hl boralkoholból 2011/12-ben várhatóan 950 ezer hl-ből állítanak elő bioetanol. A legnagyobb felhasználók Franciaország (350 ezer hl), Spanyolország (282 ezer hl), Olaszország (263 ezer hl) és Portugália (45 ezer hl). Magyarországon 10 ezer hl boralkoholból gyártanak bioetanol. Az Európai Bizottság kinyilvánította, hogy a túltermelésből származó boralkohol bioetanol-célú feldolgozása esetén az a hulladékokkal azonos módon számolható el. Olaszországban ezt már elfogadták, Franciaországban még folyamatban vannak az ezzel kapcsolatos tárgyalások.

Az előzetes becslések alapján az EU búzatermése 131,5 millió tonna lehet a 2011/2012. gazdasági évben, amelyből 5,1%, azaz 6,8 millió tonna kerülhet a bioetanol üzemekbe. Ez 1 millió tonnával több, mint az előző gazdasági évben volt.

A kukoricatermesre vonatkozó előrejelzések valamivel kedvezőbbek. Az Európai Unió a 2010/2011. gazdasági év 55,4 millió tonnás termését 57,9 millió tonnára növelheti a 2011/2012. gazdasági évben, miközben hajtóanyagcélú felhasználása 2,2 millió tonnáról 2,3 millió tonnára módosul.

Magyarországon kb. 400 ezer tonna kukoricát használnak fel évente bioetanol előállítására.

Az Európai Unióban a bioetanol alapanyaga a magas árak ellenére 60%-ban gabona volt az év első negyedévében. Az üzemek az alapanyag árának emelkedését az erős kereslet miatt a késztermék árában is el tudták ismertetni. A bioetanol árának emelkedése áprilistól, a dél-amerikai import beindulását követően megállt, de továbbra is a 2008-as szint felett van. Rotterdamban, 2011. július első hetében a 99,3-99,8% alkoholtartalmú vámolt bioetanol ára 610 euró/m³ (2010. június: 470-480 euró/m³) volt.

A bioetanol árának magas szinten történő stabilizálódását az ásványolaj ára is támogatja. A londoni árutőzsdén az IPE Brent ásványolaj legközelebbi határidőre szóló jegyzése 100-110 USD/barrel volt 2011 júniusában (2010. június: 70-80 USD/barrel). Jelenleg az ásványolaj globál-

lis készlete bőséges, a szezonálisan erősödő kereslet miatt azonban a következő negyedévben az árak jelentős csökkenésére nem lehet számítani. Az év első negyedévében 88,7 millió barrel/nap, a második negyedévben pedig csak 88,1 millió barrel/nap volt az ásványolaj globális felhasználása. A Nemzetközi Energia Ügynökség (International Energy Agency) a harmadik negyedévre 90 millió barrel/nap globális felhasználást prognosztizál, amit egyrészt a nyári szezonális növekedéssel, másrészt a nem OECD országok gazdasági növekedésével indokolnak. Az Európai Unióban a harmadik negyedévben 14,8 millió barrel/nap (I. 14,2 millió barrel/nap; II. 14,1 millió barrel/nap) felhasználás várható.

Németországban 87,5 millió liter bioetanolt állítottak elő márciusban, ami ugyan több, mint a februári 74,3 millió liter, de elmaradt a 2010. márciusi 91,7 millió litertől. A termelés 250 millió liter volt az év első negyedévében, míg egy évvel korábban 253 millió liter.

Az Unió két legnagyobb bioetanol előállító cége, a **spanyol** Abengoa és a **francia** Tereos Európán kívülre terjeszti ki érdekeltségeit. Az Abengoa USA-ban működő üzemei a második generációs cellulóz alapú bioetanol-előállítás felé mozdultak el, míg a Tereos Brazíliában a cukornád alapú termelését bővíti. A Tereos európai üzeme a Franciaországi Lillebonne-ban a termelés jövedelmezőségét csak a melléktermékek értékesítésével együtt tudja biztosítani. **Magyarországon** a Hungrana Szabadegyházi üzemében a termelés kukoricára alapozott. Folyamatban van az ír Ethanol Europe Ltd. tulajdonában lévő Pannonia Ethanol Zrt. üzemének az építése, amelynek működése a tervek szerint jövő márciusban indul.

Miközben az Európai Unió bioetanol termelésének növekedési üteme lassul, a Bizottság által meghatározott kötelező bekeverési arány miatt a kereslet erős marad. A felhasználás és a kibocsátás közötti különbséget a tagállamok importból fedezik, ez 2011-ben várhatóan 1800-2000 ezer m³ lesz (2010: 1506 m³). Az Európai Unió legnagyobb beszállítója Brazília, ahol a bioetanol-előállítás 2000-2009 között évente 10%-kal bővült. Az alapanyagok drágulása a brazil bioetanol-termelésre is hatott, a Santos-i kikötőben a bioetanol exportára 2011 júniusában 700-750 USD/hl volt (480-500 euró/m³), lényegesen magasabb, mint 2010 júniusában (380-400 USD/hl, 280-320 euró/m³).

A bioetanol ára az erős kereslet, a tagállamokban korlátozottan rendelkezésre álló alapanyag és a magas ásványolajárak miatt, a következő negyedévben is magas szinten maradhat.

Felhasznált irodalom:

Oil market report. Internationales Energy Agency 2011. május 12.

Ethanol output falls on strong sugar prices. F.O. Licht World ethanol & Biofuels Report 2011. április 12.

Unica projects strong investment needs for cane sector. F.O. Licht daily news. 2011. május 27.

Germany's Q1 2011 ethanol output below last year. 2011. június 1.

EU wine alcohol sales to increase in 2010/11. F.O.Licht World Ethanol & Biofuels Report 2011. június 22.

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>